TEISINGUMO TEISMO (septintoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. spalio 16 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda – Europos Sąjungos fondai – Valdymas ir kontrolė – Valstybių narių pareiga imtis priemonių užtikrinti efektyvų su fondais susijusių skundų nagrinėjimą – Nacionalinės teisės aktai, kuriais nesuteikiama teisė teisme apskųsti sprendimą, kuriuo nurodoma dėl pažeidimo grąžinti Sąjungos subsidiją – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 47 straipsnis – Teisė į veiksmingą teisinę gynybą“

Byloje C-510/24

dėl *Fővárosi Törvényszék* (Sostinės apygardos teismas, Vengrija) 2024 m. liepos 11 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2024 m. liepos 23 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

PROFIL-COPY 2002 Irodatechnikai Kft.

prieš

Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium

TEISINGUMO TEISMAS (septintoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas F. Schalin (pranešėjas), teisėjai M. Gavalec ir Z. Csehi,

generalinis advokatas A. Biondi,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos Zs. Biró-Tóth ir M. Z. Fehér,

– Europos Komisijos, atstovaujamos B. Béres ir C. Ehrbar,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

* Proceso kalba: vengrų.

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Vengrijos bendrovės *PROFIL-COPY 2002 Irodatechnikai Kft.* (toliau – *Profil-Copy*) ginčą su *Közigazgatási és Területfejlesztési Minisztérium* (Viešojo administravimo ir regioninės plėtros ministerija, Vengrija; toliau – ministerija), veiklos programos „Ekonominė plėtra ir inovacija plius“ vadovaujančiąja institucija, dėl bendrovei *Profil-Copy* išmokėtos subsidijos susigrąžinimo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Chartijos 47 straipsnyje numatyta:

„Kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.

Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kiek įmanoma trumpesnį laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Kiekvienas asmuo turi turėti galimybę gauti teisinę pagalbą, būti ginamas ir atstovaujamas.

<...>“

4 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės (OL L 231, 2021, p. 159), 69 straipsnyje nustatyta:

„<...>

2. Valstybės narės užtikrina, kad į Komisijai pateiktas sąskaitas įtrauktos išlaidos būtų teisėtos ir tvarkingos, ir imasi visų reikiamų veiksmų, kad užkirstų kelią pažeidimams, įskaitant sukčiavimą, juos nustatytų, ištaisytų ir apie juos praneštų. <...>

<...>

7. Valstybės narės imasi priemonių, kad užtikrintų efektyvų su fondais susijusių skundų nagrinėjimą. Atsakomybė už taikymo sritį, taisykles ir procedūras, susijusias su tomis priemonėmis, tenka valstybėms narėms, atsižvelgiant į jų institucinę ir teisinę sistemą. <...>

Šio straipsnio tikslais skundai apima visus galimų ir atrinktų paramos gavėjų ginčus dėl siūlomo ar atrinkto veiksmo ir visus ginčus su trečiosiomis šalimis dėl programos ar pagal ją vykdomų

veiksmų įgyvendinimo, neatsižvelgiant į tai, kaip nacionalinėje teisėje apibrėžiamos teisių gynimo priemonės.“

Vengrijos teisė

Nutarimas Nr. 256/2021

5 *2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet* (2021 m. gegužės 18 d. Vyriausybės nutarimas Nr. 256/2021 dėl tam tikrų Europos Sąjungos fondų subsidijų naudojimo 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu schemos; toliau – Nutarimas Nr. 256/2021) (*Magyar Közlöny 2021/91*) 132 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad vadovaujančioji institucija sudaro su paramos gavėju subsidijos sutartį pagal civilinę teisę; taisyklės, susijusios su subsidijos sutartimi, turi būti taikomos *mutatis mutandis*, kai subsidijos teisiniai santykiai nustatomi vadovaujančiosios institucijos priimtu subsidijos skyrimo aktu.

6 Kilus įtarimų, kad padaryta pažeidimų, vadovaujančioji institucija pradeda pažeidimų procedūrą pagal Nutarimo Nr. 256/2021 XIII skyrių.

7 Nutarimo Nr. 256/2021 397 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad konstatavusi pažeidimą vadovaujančioji institucija gali, be kita ko, nutraukti subsidijos sutartį.

8 Minėto nutarimo 403 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Jei sprendimas, kuriuo konstatuotas pažeidimas, yra neteisėtas arba prieštarauja subsidijos sutarčiai ar kvietimui teikti paraiškas dėl subsidijos, paramos gavėjas gali jį apskųsti tik vieną kartą.“

9 Nutarimo Nr. 256/2021 408 straipsnio 1 dalies d punkte šiuo klausimu nustatyta, kad, jeigu paramos gavėjas pateikia skundą dėl sprendimo, jau priimto dėl skundo, *Belső Ellenőrzési és Integritási Igazgatóság du Miniszterelnökség* (Ministro Pirmininko vidaus audito ir tarnybinės etikos direktoratas, Vengrija; toliau – vidaus audito ir tarnybinės etikos direktoratas) paskelbia tą skundą nepriimtinu, nenagrinėdamas jo iš esmės.

10 To nutarimo 414 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Išnagrinėjęs skundą, vidaus audito ir tarnybinės etikos direktoratas:

a) patvirtina sprendimą, kuriuo konstatuotas pažeidimas;

b) panaikina sprendimą, kuriuo konstatuotas pažeidimas arba

c) panaikina sprendimą, kuriuo konstatuotas pažeidimas, ir pradeda naują pažeidimo procedūrą prieš vadovaujančiąją instituciją.“

11 Minėto nutarimo 418 straipsnyje numatyta:

„Jei subsidija gauta nepagrįstai arba panaudota pažeidžiant teisės aktus ar ne pagal paskirtį, kuriai ji buvo suteikta, arba jei subsidija atšaukiama arba subsidijos sutartis panaikinama vienašališkai ar abipusiu susitarimu, jos gavėjas privalo grąžinti nepagrįstai gautą subsidiją.“

12 Vadovaujančioji institucija siekia susigrąžinti skolą išduodama mokėjimo įsakymą arba atlikdama įskaitymą, arba leisdama mokėti dalimis. Jei šiomis priemonėmis to nepavyksta padaryti, pagal Vyriausybės nutarimo 436 straipsnio 1 dalį vadovaujančioji institucija nedelsdama kreipiasi į valstybės mokesčių administratorių, kad negrąžintą subsidiją šis susigrąžintų taikydamas mokestines priemones.

2016 m. Civilinio proceso įstatymas Nr. CXXX

13 Pagal *polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törveny* (2016 m. Civilinio proceso įstatymas Nr. CXXX; toliau – Civilinio proceso įstatymas) (*Magyar Közlöny* 2016/190) 103 straipsnio 1 dalį vienos iš šalių prašymu kompetentingas civilinis teismas gali taikyti laikinąsias apsaugos priemones.

2017 m. Įstatymas CLIII dėl vykdymo proceso, kurį turi pradėti mokesčių administratorius

14 *Az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény* (2017 m. Įstatymas CLIII dėl mokesčių administratoriaus taikomo vykdymo proceso; toliau – Mokesčių administratoriaus taikomo vykdymo proceso įstatymas) (*Magyar Közlöny* 2017/193) 15 straipsnyje teismai nenurodyti tarp institucijų, turinčių teisę sustabdyti mokesčių administratoriaus pradėtą vykdymo procesą.

15 Kai pagal Nutarimo Nr. 256/2021 436 straipsnio 1 dalį vadovaujančioji institucija kreipiasi į mokesčių administraciją, ši išduoda administracinį pavedimą, kurį grąžinti privalančios šalies bankas privalo įvykdyti pagal Mokesčių administratoriaus taikomo vykdymo proceso įstatymo 42 straipsnio 1 dalį. Pagal tą įstatymą ši institucija taip pat vykdo priverstinį kilnojamojo ir nekilnojamojo turto išieškojimą.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

16 *Profil-Copy* gavo 125 184 193 Vengrijos forintų (HUF) (maždaug 315 000 EUR) subsidiją saulės baterijų plokštėms įrengti. Subsidija buvo skirta pagal Vengrijos veiksmų programą „Ekonominė plėtra ir inovacijos plius“, kuri įgyvendinama 2021–2027 m. laikotarpiu ir remiama Europos regioninės plėtros fondo (FEDER) ir „Europos socialinio fondo +“ (ESF+) lėšomis.

17 Nustačiusi pažeidimą, ministerija, veikdama kaip šios programos vadovaujančioji institucija, nurodė panaikinti subsidijos skyrimą ir susigrąžinti išmokėtą subsidiją.

18 Dėl to sprendimo *Profil-Copy* pateikė skundą vidaus audito ir tarnybinės etikos direktoratui; šiam tą sprendimą patvirtinus, jo nebegalima apskųsti administracine tvarka pagal Nutarimo Nr. 256/2021 403 straipsnio 1 dalį ir 408 straipsnio 1 dalies d punktą.

19 Taigi vadovaujančioji institucija atšaukė bendrovei *Profil-Copy* nepagrįstai skirtą subsidiją, pareikalavo ją grąžinti ir informavo, kad, jei subsidija nebus grąžinta, ji turės teisę kreiptis į valstybės mokesčių administratorių, kad jis išieškotų nepagrįstai gautą subsidiją atitinkančią skolą.

20 Pagal Vengrijos teisę vadovaujančiosios institucijos ir Sąjungos subsidijos gavėjo santykiai reglamentuojami civilinės teisės, todėl *Profil-Copy* pateikė civilinį ieškinį *Fővárosi Törvényszék* (Sostinės apygardos teismas), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, siekdama išvengti sprendimo, kuriuo nurodyta grąžinti gautą subsidiją, pasekmių.

21 Tame ieškinyje ji paprašė pripažinti neteisėtais tiek sprendimą, kuriuo nustatytas pažeidimas, tiek nurodymą grąžinti tariamai nepagrįstai gautą subsidiją. Ji taip pat paprašė šio teismo taikyti laikinąją apsaugos priemonę, grindžiamą 2016 m. Civilinio proceso įstatymo Nr. CXXX 103 straipsnio 1 dalimi, ir uždrausti ministerijai vykdyti priverstinį reikalaujamos sumos išieškojimą ar susigrąžinimą. *Profil-Copy* teigia, kad ministerija gali, kreipdamasi į mokesčių administratorių, imtis šiai bendrovei taikomų priverstinio vykdymo priemonių prieš priimant galutinį sprendimą civilinėje byloje dėl jos prašymo esmės, o ji savo teises prieš šią ministeriją gali ginti tik įprasta civilinio proceso tvarka. Ministerija mano, kad tas teismas neturi jurisdikcijos priimti tokią laikinąją priemonę.

22 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad jam pagrindinėje byloje reikia patikrinti, ar susigrąžindama subsidijas vadovaujančioji institucija laikėsi Nutarimo Nr. 256/2021, kuriuo įgyvendinamas Reglamentas 2021/1060.

23 Be to, šis teismas paaiškina, kad neseniai buvo iškelta keletas panašių bylų, kuriose ieškovai prašo laikinai uždrausti ministerijai išieškoti skolą. Tie ieškovai teigia, kad dėl priverstinio vykdymo jiems būtų neįmanoma tęsti savo ūkinę veiklą, nes grėstų nemokumas ar net likvidavimas dar prieš baigiant procesą. Tokiu atveju kiltų realus pavojus, kad sprendimo dėl subsidijos grąžinimo adresatai nustos egzistuoti dar prieš baigiant bylą galutiniu sprendimu ir dėl to jie negalės ginti savo teisių.

24 Tokiomis aplinkybėmis Vengrijos civiliniai teismai leidžia vykdomojo sprendimo dėl subsidijos grąžinimo adresatui vėliau pareikšti civilinį ieškinį dėl sprendimo nutraukti subsidijos sutartį neteisėtumo.

25 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paaiškina, kad Vengrijos jurisprudencija dėl civilinių teismų jurisdikcijos nagrinėti prašymus taikyti laikinąsias apsaugos priemones tokiose bylose yra nevieninga. Vieni teismai laikosi nuomonės, kad iš esmės nėra jokių kliūčių taikyti laikinąsias apsaugos priemones, atsižvelgiant į tai, kad pagal Vengrijos teisę Sąjungos subsidijų sutartis reglamentuojama civiline teise. Kiti vis dėlto mano, kad tokį prašymą taikyti laikinąsias priemones reikia atmesti dėl bylą nagrinėjančio teisėjo jurisdikcijos neturėjimo, nes Mokesčių administratoriaus taikomo vykdymo proceso įstatymo 15 straipsnyje teismai nėra nurodyti tarp institucijų, turinčių teisę sustabdyti šio administratoriaus taikomą priverstinio vykdymo procedūrą.

26 Pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išnagrinėti Sąjungos subsidijos, skirtos pagal Reglamentą 2021/1060, susigrąžinimo teisėtumą, antra, to reglamento 69 straipsnio 7 dalyje reikalaujama iš valstybių narių užtikrinti veiksmingą su Europos fondais susijusių skundų nagrinėjimą, ir, trečia, Chartijos 47 straipsnis suteikia teisę į veiksmingą teisinę gynybą kiekvienam asmeniui, kurio Sąjungos teise garantuotos teisės buvo pažeistos, todėl jis mano, kad būtina kreiptis į Teisingumo Teismą, siekiant įvertinti, ar Vengrijos teisės aktuose numatyta pažeidimų nagrinėjimo sistema yra suderinama su tuo 47 straipsniu.

27 Šiomis aplinkybėmis *Fővárosi Törvényszék* (Sostinės apygardos teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar subsidijos gavėjas turi [Chartijos] 47 straipsnyje įtvirtintą teisę į veiksmingą teisminę gynybą nuo vadovaujančiosios institucijos priimto vykdomojo sprendimo, kuriuo jis įpareigotas grąžinti jam skirtą [Sąjungos] subsidiją?

2. Ar tuo atveju, kai vadovaujančioji institucija vykdomuoju sprendimu įpareigoja paramos gavėją grąžinti jam išmokėtą [Sąjungos] subsidiją, o šis, nesant kitų teisių gynimo priemonių, siekdamas išvengti pasekmių pareiškia civilinį ieškinį, tas civilinis ieškinys turi būti laikomas teismine gynyba, kaip tai suprantama pagal [Chartijos] 47 straipsnį?

3. Ar teisminė gynyba, kaip ji suprantama pagal [Chartijos] 47 straipsnį, gali būti laikoma veiksminga, jei ji negali užkirsti kelio realiam pavojui, kad suinteresuotoji šalis gali tapti nemoki dėl ieškinyje nurodytos nagrinėjamos priemonės, kuri yra įvykdyta prieš priimant sprendimą dėl to ieškinio?

4. Ko gali imtis nacionalinis teismas, jei atsakymas į trečiąjį klausimą būtų neigiamas, tačiau jis vis tiek laikosi nuomonės, kad pagal nacionalinę teisę jis negali užkirsti kelio realiam pavojui, kad suinteresuotoji šalis gali tapti nemoki dėl ieškinyje nurodytos nagrinėjamos priemonės, kuri yra įvykdyta prieš priimant sprendimą dėl to ieškinio? Ar teismas gali priimti laikinąsias apsaugos priemones, kad būtų išvengta šalies nemokumo grėsmės iki galutinio sprendimo priėmimo nagrinėjamoje byloje, jei tai yra vienintelis būdas užtikrinti veiksmingą teisminę gynybą, nors, jo nuomone, pagal nacionalinę teisę tokia galimybė jam nesuteikta?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo prejudicinio klausimo

28 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Chartijos 47 straipsnį reikia aiškinti taip, kad Sąjungos subsidijos, skirtos įgyvendinant Reglamentą 2021/1060, gavėjas turi turėti galimybę pasinaudoti veiksminga teismine gynyba dėl Sąjungos fondų remiamos programos vadovaujančiosios institucijos vykdomojo sprendimo, kuriuo jis įpareigojamas tą subsidiją grąžinti.

29 Kaip matyti iš Chartijos 51 straipsnio 1 dalies, jos nuostatos skirtos valstybėms narėms tik tada, kai jos įgyvendina Sąjungos teisę.

30 Šiuo atveju taip ir yra, nes sprendimas, kuriuo nurodoma atšaukti ir susigrąžinti bendrovei *Profil-Copy* išmokėtą subsidiją, buvo priimtas remiantis Nutarimu Nr. 256/2021, kuriuo įgyvendinamas reglamentas 2021/1060, nustatantis tam tikrų Sąjungos fondų subsidijų naudojimo sąlygas 2021–2027 m. programavimo laikotarpiu.

31 Taigi Chartijos 47 straipsnyje garantuojamos teisės į veiksmingą teisinę gynybą taikymas konkrečiu atveju reiškia, jog asmuo, kuris ja remiasi, remiasi ir Sąjungos teisės užtikrinamomis teisėmis ar laisvėmis arba kad yra vykdomas tokio asmens baudžiamasis persekiojimas, kuriuo įgyvendinama Sąjungos teisė (be kita ko, žr. 2022 m. vasario 22 d. Sprendimo *RS (Konstitucinio Teismo sprendimų poveikis)*, C-430/21, EU:C:2022:99, 34 punktą).

32 Šiuo atveju *Profil-Copy* civilinio proceso tvarka pareikštu ieškiniu siekiama, kad būtų konstatuotas, pirma, vadovaujančiosios institucijos sprendimo atšaukti subsidiją, skirtą pagal programą „Ekonominė plėtra ir inovacijos plius“, remiamą FEDER ir FSE+, ir, atitinkamai, antra, nurodymo grąžinti šią subsidiją neteisėtumas.

33 Remiantis tuo, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip: Chartijos 47 straipsnį reikia aiškinti taip, kad Sąjungos subsidijos, skirtos įgyvendinant Reglamentą 2021/1060, gavėjas turi turėti galimybę pasinaudoti veiksminga teismine gynyba dėl Sąjungos fondų remiamos programos vadovaujančiosios institucijos vykdomojo sprendimo, kuriuo jis įpareigojamas tą subsidiją grąžinti.

34 Primintina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo nagrinėjamose bylose turi nustatyti, koks nacionalinės teisės aiškinimas yra teisingas (2010 m. birželio 22 d. Sprendimo *Melki ir Abdeli*, C-188/10 ir C-189/10, EU:C:2010:363, 49 punktas).

Dėl antrojo–ketvirtojo prejudicinių klausimų

35 Antruoju–ketvirtuoju klausimais (juos reikia nagrinėti kartu) prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Chartijos 47 straipsnį reikia aiškinti taip, kad Sąjungos subsidijos gavėjo galimybė, pirma, vykdomąjį sprendimą, kuriuo jis įpareigojamas grąžinti tą subsidiją, užginčyti, civiliniame teisme pareiškiant ieškinį dėl sprendimo atšaukti minėtą subsidiją neteisėtumo, ir, antra, toje byloje prašyti taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kad būtų sustabdytas to sprendimo vykdymas, yra veiksminga teisminė gynyba.

36 Pirmiausia reikėtų priminti, kad vykstant SESV 267 straipsnyje numatytam procesui, pagrįstam aiškiu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo funkcijų atskyrimu, nacionalinis teismas yra vienintelis kompetentingas aiškinti ir taikyti nacionalinę teisę (1999 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Sürül*, C-262/96, EU:C:1999:228, 95 punktas; 2012 m. birželio 14 d. Sprendimo *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349, 76 punktas; 2022 m. rugsėjo 22 d. Sprendimo *Servicios prescriptor y medios de pagos EFC*, C-215/21, EU:C:2022:723, 26 punktas; 2024 m. balandžio 9 d. Sprendimo *Profi Credit Polska (Įsiteisėjusiu sprendimu užbaigto proceso atnaujinimas)*, C-582/21, EU:C:2024:282, 31 ir 54 punktai).

37 Taigi Teisingumo Teismas remsis šio sprendimo 25 punkte priminta prielaida, kad Vengrijos jurisprudencija yra nevieninga dėl civilinių teismų jurisdikcijos taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kai siekiama laikinai uždrausti vadovaujančiajai institucijai susigrąžinti subsidiją, kuri, jos nuomone, buvo išmokėta nepagrįstai.

38 Chartijos 47 straipsnyje numatyta, kad kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų teisinę gynybą teisme, laikantis šioje nuostatoje nustatytų sąlygų; tai reiškia, kad kiekvienas asmuo turi teisę į tai, kad jo bylą per kuo trumpesnį laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą iš anksto įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas.

39 Ši teisė atitinka ESS 19 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje įtvirtintą valstybių narių įsipareigojimą nustatyti teisių gynimo priemones, būtinas užtikrinant veiksmingą teisminę apsaugą Sąjungos teisei priklausančiose srityse (2017 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, EU:C:2017:373, 44 punktas ir 2020 m. spalio 6 d. Sprendimo *Liuksemburgo valstybė (Teisė apskųsti prašymą pateikti informaciją mokesčių srityje)*, C-245/19 ir C-246/19, EU:C:2020:795, 47 punktas).

40 Šiuo klausimu pažymėtina: nors, nesant Sąjungos teisinio reglamentavimo šioje srityje, pagal valstybių narių procesinės autonomijos principą ir laikantis lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų vidaus teisės sistemoje turi būti reglamentuotos skundų, skirtų iš Sąjungos teisės sistemos kylančių individualių teisių apsaugai užtikrinti, pateikimo procesinės taisyklės, valstybės narės vis dėlto privalo kiekvienu atveju užtikrinti, kad būtų gerbiama Chartijos 47 straipsnyje garantuojama teisė į veiksmingą teisminę gynybą (2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *A. K. ir kt. (Aukščiausiojo Teismo drausminės kolegijos nepriklausomybė)*, C-585/18, C-624/18 ir C-625/18, EU:C:2019:982, 115 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija; 2022 m. birželio 2 d. Sprendimo *Skeyes*, C-353/20, EU:C:2022:423, 52 punktas; 2025 m. rugpjūčio 1 d. Sprendimo *Alace ir Canpelli*, C-758/24 ir C-759/24, EU:C:2025:591, 64 punktas).

41 Sąjungos teisė vis dėlto neįpareigoja valstybių narių nustatyti kitų teisių gynimo priemonių nei tos, kurios jau nustatytos pagal nacionalinę teisę, nebent iš nagrinėjamos nacionalinės teisinės sistemos organizavimo matyti, kad nėra jokių teisminės gynybos priemonių, leidžiančių, nors ir netiesiogiai, užtikrinti iš Sąjungos teisės kylančių teisės subjektų teisių apsaugą, arba jei vienintelis būdas kreiptis į teismą būtų priverstinis tų teisės subjektų padarytas šios teisės pažeidimas (šiuo klausimu žr. 2007 m. kovo 13 d. Sprendimo *Unibet*, C-432/05, EU:C:2007:163, 40, 41, 64 ir 65 punktus ir 2022 m. birželio 2 d. Sprendimo *Skeyes*, C-353/20, EU:C:2022:423, 54 punktą).

42 Šiuo atveju iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad, atsižvelgdami į Vengrijos teisinio reglamentavimo padėtį, civiliniai teismai pripažino savo jurisdikciją papildomai išnagrinėti, ar vadovaujančiosios institucijos vykdomasis sprendimas, kuriuo nurodoma susigrąžinti Sąjungos subsidiją, yra suderinamas su Sąjungos teise, kai tos subsidijos gavėjas pateikia skundą, visų pirma dėl sprendimo atšaukti minėtą subsidiją arba nutraukti subsidijos sutartį.

43 Reikėtų pridurti, kad nacionalinis teismas, nagrinėjantis ginčą, kuriam taikoma Sąjungos teisė, turi turėti galimybę taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kad būtų užtikrintas visiškas teismo sprendimo, kuris bus priimtas dėl Sąjungos teise grindžiamų teisių buvimo, veiksmingumas (žr. šiuo klausimu 1990 m. birželio 19 d. Sprendimo *Factortame ir kt.*, C-213/89, EU:C:1990:257, 21 punktą; 2007 m. kovo 13 d. Sprendimo *Unibet*, C-432/05, EU:C:2007:163, 67 ir 77 punktus ir 2022 m. birželio 2 d. Sprendimo *Skeyes*, C-353/20, EU:C:2022:423, 53 punktą). Taigi teismas, kuris šiomis aplinkybėmis taikytų laikinąsias apsaugos priemones, jeigu nebūtų nacionalinės teisės normos, privalo atsisakyti taikyti šią normą.

44 Be to, kadangi, kaip nurodyta šio sprendimo 25 punkte, Vengrijos jurisprudencija dėl civilinių teismų jurisdikcijos taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kai prašoma laikinai uždrausti vadovaujančiajai institucijai vykdyti, jos nuomone, gavėjui nepagrįstai išmokėtos subsidijos susigrąžinimą, yra nevieninga, svarbu atsižvelgti į reikalavimą nacionalinę teisę aiškinti taip, kad ji atitiktų Sąjungos teisę. Šis reikalavimas apima visų pirma nacionaliniams teismams nustatytą pareigą prireikus pakeisti suformuotą jurisprudenciją, jeigu ji pagrįsta su direktyvos tikslais nesuderinamu nacionalinės teisės aiškinimu. Taigi nacionalinis teismas negali pagrįstai remtis tuo, jog negali nacionalinės teisės nuostatos aiškinti taip, kad ji atitiktų Sąjungos teisę, vien dėl to, kad nuolat buvo pateikiamas Sąjungos teisės neatitinkantis šios nuostatos išaiškinimas (šiuo klausimu žr. 2016 m. balandžio 19 d. Sprendimo *DI*, C-441/14, EU:C:2016:278, 33 ir 34 punktus).

45 Šioje byloje, kadangi pagal Vengrijos teisę vadovaujančiosios institucijos ir Sąjungos subsidijos gavėjo santykiams taikoma civilinė teisė, o 2016 m. Civilinio proceso įstatymo Nr. CXXX 103 straipsnio 1 dalis įgalioja kompetentingą civilinį teismą, gavus prašymą, taikyti

laikinąsias apsaugos priemones, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi teikti pirmenybę pirmam šio sprendimo 25 punkte nurodytam jurisprudencijos požiūriui ir atitinkamai pripažinti save turinčiu jurisdikciją sustabdyti vadovaujančiosios institucijos vykdomąjį sprendimą, kuriuo buvo nurodyta atšaukti ir susigrąžinti iš pradžių bendrovei *Profil-Copy* išmokėtą Sąjungos subsidiją.

46 Iš tiesų, jeigu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas negali sustabdyti ankstesniame punkte minėto sprendimo dėl susigrąžinimo taikymo, vadovaujančioji institucija galėtų kreiptis į mokesčių administratorių dėl priverstinio šio sprendimo vykdymo. Vis dėlto teisė į veiksmingą teisinę gynybą, kaip ji suprantama Chartijos 47 straipsnyje, būtų iliuzinė, jeigu nacionalinės teisės aktai leistų, kad galutinis ir privalomas teismo sprendimas liktų neveiksmingas vienos šalies nenaudai. Toks nacionalinis reglamentavimas neatitiktų šiame 47 straipsnyje įtvirtintos teisės į veiksmingą teisinę gynybą esmės (šiuo klausimu žr. 2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Deutsche Umwelthilfe*, C-752/18, EU:C:2019:1114, 35 ir 36 punktus ir 2025 m. liepos 3 d. Sprendimo *TOODE*, C-653/23, EU:C:2025:517, 28 punktą).

47 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį–ketvirtąjį klausimus reikia atsakyti: Chartijos 47 straipsnį reikia aiškinti taip, kad Sąjungos subsidijos gavėjo galimybė, pirma, vykdomąjį sprendimą, kuriuo jis įpareigojamas grąžinti tą subsidiją, užginčyti, civiliniame teisme pareiškiant ieškinį dėl sprendimo atšaukti minėtą subsidiją neteisėtumo, ir, antra, toje byloje prašyti taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kad būtų sustabdytas to sprendimo vykdymas, yra veiksminga teisminė gynyba.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

48 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (septintoji kolegija) nusprendžia:

1. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį

reikia aiškinti taip:

Europos Sąjungos subsidijos, suteiktos įgyvendinant 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės, gavėjas turi turėti galimybę pasinaudoti veiksminga teismine gynyba dėl Sąjungos fondų remiamos programos vadovaujančiosios institucijos vykdomojo sprendimo, kuriuo jis įpareigojamas tą subsidiją grąžinti.

2. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį

reikia aiškinti taip:

Europos Sąjungos subsidijos gavėjo galimybė, pirma, vykdomąjį sprendimą, kuriuo jis įpareigojamas grąžinti tą subsidiją, užginčyti, civiliniame teisme pareiškiant ieškinį dėl sprendimo atšaukti minėtą subsidiją neteisėtumo, ir, antra, toje byloje prašyti taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kad būtų sustabdytas to sprendimo vykdymas, yra veiksminga teisminė gynyba.

Parašai.